

# Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

ŠTEV. 7

LJUBLJANA, DNE 11. FEBRUARJA 1937

LETO X.

## Slovenski privatni nameščenec

»Organizator«, glasilo Zveze društev privatnih nameščenec, je v svoji letošnji 1. številki izdal, kakor sam pravi, »namesto običajnega uvodnika« svojo programatično besedo. Ko pa človek prečita vso »programatično besedo«, pa ne more razumeti, zakaj se rajši tem besedam ne napiše naslov: »Običajni uvodnik«, kar bi bilo edino pravilno, ker o kakem resničnem programu ni najti sledu, razen če naj velja za to glasilo brezprogramnost — ali pravilno brezidejnost — za program.

Takole piše: »Naša borba je namenjena zaščiti in izboljšanju gospodarskih in socialnih razmer nameščenstva. Med najvažnejše spadajo naše zahteve po samostojnosti nameščenkega socialnega zavarovanja, po izpolnitvi posebnega delovnega prava za nameščenca, za samostojne nameščenke zbornice, za samostojne nameščenke borze dela. Naše nameščenke organizacije niso ne politično-strankarske, ne versko-kulturne. Politično-strankarsko kakor versko-kulturno naziranje je zasebna reč vsakega našega člana, ki jo manifestira izven strokovne organizacije po prosti volji. Naših organizacij ne vezemo na nobene režime ali fronte. Ne naslanjamo se na nobene internacionale, od črnih do rdečih. Naš pokret je svoboden, je strokoven. V tem se ločimo od zelenih, belih in rdečih.«

Za današnjega človeka, ki ves tiči zgolj v materializmu, bi bile te besede brez etične ali moralne, skratka svetovno nazorne osnove, res še skoraj program. Tudi ne bi bila Bog ve kakšna nesreča, če bi bila tej Zvezi brezidejnost resničen program, kar spričo tolikih enakih pojavov ne bi bila nobena posebnost za današnje javno življenje. Toda stvar je vendarle malo drugačna. Zveza društev privatnih nameščenec je po vsej svoji tradiciji, vsem svojem delovanju, po vseh svojih vidnih predstavnikih usmerjena v gotovim idejnim pravem, katerega pa skuša skrbno prikrivati posebnost iz dveh razlogov:

Prvič ve, da bi ji bilo kaj težko pridobivati med slovenskim nameščenstvom, ki trpi huje kot delavstvo v družabnem sistemu, dosledno izpeljanem iz ideje individualističnega gospodarskega liberalizma v najkruzejši kapitalizem, če bi jasno pokazala svojo pravo svetovno-nazorno orientiranost, ki je brezdvomno racionalistično kulturno-liberalna in ki more zato dosledno v gospodarskih rečeh sloneti le na individualističnih osnovah gospodarskega liberalizma. Delovni sloji, posebno pa oni, ki se nahajajo v meznem razmerju, pa bridko občutijo, da so ravno te ideje vir vsega zla organiziranega kapitalizma, zoper katerega se kot odpor samoumevno pojavljajo strokovne organizacije nameščenec in delavcev. Zato je seveda edino pametno, da »Zveza« o svojih temeljnih idejah molči in da rajši pod firmo za v odvisnosti stoječega človeka tako vabljivega »neodvisnega strokovnega« dela ribari v kalnem, kar mora pri današnji etični ravni slovenskega nameščenca prinašati največjih političnih in s temi združenih materialnih koristi za njihove voditelje. In za to končno gre pri tem »svobodnem strokovnem pokretu«. Saj se moramo prav čuditi njihovim voditeljem, kako kažejo naravnost cirkuske zmožnosti za »plezarije« po priznani tehniki »ravbarskih stopnic«.

Drugič ve »Zveza«, da se ji je posrečilo s takim ravnanjem spraviti v organizacijo tudi mnogo takih, ki po svojem svetovno-nazorskem gledanju ne spadajo v njen kulturni krog, ki jih zaradi števila in gnotne podpore ne kaže odbijati, saj itak ne zavzemajo nikakega vidnega mesta, kot prostak pa je vsakdo dobrodošel.

V polnem soglasju s temi idejami, s katerimi naj se podpira današnji družabni sestav, je treba delati na to, da

se delovni stanovi, posebno delavci in nameščenec, ne združijo, ker bi bila to že prevelika sila. Nezavednemu nameščenec je kaj lahko prikazati, da so njegovi interesi popolnoma drugačni kot delavski, posebno ker izhaja večina slovenskega nameščenstva iz vrst meščanstva, kateremu se pač za malo zdi, da bi se postavljalo z delavstvom v skupno vrsto. Končno pa se zaveda, da bodo uspehi, ki jih bodo dosegli delavci, tudi njim prav prišli. Bolj važno je, da se dobrih odnosih z delodajalci, ker nam bodo ti po svojem vplivu pri vsakih volitvah lahko največ pomagali. Vse to nemoralno početje se do nagega razkrije v izjavi, ki jo je podal eden njihovih vodilnih na eni prvih sej 1. 1933 izvoljene uprave Delavske zbornice, češ da so ponosni, da si štejejo v čast, da so za njihove organizacije delali podjetniki. To je res »strokovna borba«, toda ne za nameščenko-delavsko stroko, temveč kvečjemu za podjetništvo. Zato je Zveza društev privatnih nameščenec vedno za samostojno nameščenko socialno zavarovanje, za posebno delovno pravo za nameščenca, za samostojne nameščenke zbornice, za samostojne nameščenke borze dela, vse ločeno od delavskih. — Prostore nam bo že dala zbornica za TOI ali Društvo industrijev, katerim smo po vsej svoji miselnosti dosti bližje, saj smo tako rekoč »duša podjetnika«.

Da bi se pa celo včlanili v kako internacionalo, to se pa sliši že kar nekaj prekratno in kako bi to izmaličilo njihovega jugoslovanskega nacionalnega duha. Pridobitve mednarodnih naporov nameščenec bodo pa tudi brez internacionale lahko použili — ne da bi se tako »naslanjajo« moglo označiti za parasitstvo.

Kar tako zaradi lepšega zapiše njihov ideolog, da ne vežejo svojih organizacij na nobene režime ali fronte. Preobjedeni še od dobrot vseh absolutističnih JNS režimov bi v svoji nevhvaležnosti

sti morda celo preklicali svoj apel, ki so ga objavili v »Jutru« dne 6. nov. 1931 po izrečenem sklepu seje z dne 27. septembra 1931, na celokupno članstvo, naj se zaveda moralne dolžnosti, da se udeleži Živkovičevih volitev, ker »gre za usodo jugoslovanskega naroda« in očitno za najbolj »svoboden pokret«. Pa da ne bo nihče mislil, da je to naš edini dokaz. Da pa se danes ne vežejo na režim, ker se zaenkrat še ne morejo, jim pa radi verjamemo.

Z nacionalizmom, ki jim je, kot radi poudarjajo, najsvetejše čustvo, je pa tako, kot z vsemi drugimi »čustvi«. Danes je nekako bolj v modi slovenski nacionalizem; kaj pa jih stane, če malo zavijajo oči, zamižajo nad preteklostjo in naenkrat zagledajo pred seboj Slovenijo namesto Dravske banovine in lepo slovensko zemljo. Bog nas varuj takih Slovencev!

To je žalostna bilanca dela zgolj trgovskega duha v organizaciji, ki je, žal, odločilno vplivala na pravstveno bazo slovenskega privatnega nameščenstva. Ali nas ne sme biti sram, ko slišimo vsesplošno sodbo, da je to stan, ki je moralno najbolj korupten, brez vsake odpornosti, brez stanovske zavednosti in po pasje služee svojemu gospodarju, od katerega je tudi po pasje bičan? Ali nas ni sram, ko čitamo, da nameščenec trga oglase delavskih organizacij za volitve obratnih zaupnikov?

In plod vaše borbe za izboljšanje gospodarskih in socialnih razmer nameščenstva? Življenjska raven slovenskega nameščenstva dokazano stalno pada. — Nameščenec je napram podjetniku brez vsake zaščite, veliko bolj kot delavec, ker podjetnik ve, da nima pred seboj organizirane skupine, temveč čredo volkov, ki komaj čakajo, da bodo eden drugemu kaj odzrli. Poglejte statistiko plač odvetniških in notarskih uradnikov, ki so tudi organizirani v vaši »Zvezi«, ter vprašajte zlasti nameščenke, kako morajo služiti svojim gospodarjem. In nič

redke niso plače po 200—400 din na mesec, čez 800 din pa že kar izjema.

Slovenski privatni nameščenec! Ozri se po svetu in spoznaj, da že davno nisi več privilegiran, maloštevilen in zato dobro situiran stan. Vidi, da ta stan z razvojem tehnike narašča in da se ponudba na delovnem trgu strahotno veča, kar podjetnik v individualistično-kapitalističnem redu mora izrabljati. Priznaj, da si v svojem meznem razmerju in v kratenju socialnih pravic ter obravnavanju oziroma na delovne pogoje nujno potisnjen v prav tako borbo s podjetnikom kot delavec, s katerim se vendar združi v skupen nastop, ki more biti zate edino uspešen. Zato pa je potrebno, da se otreseš nekrščanskega meščanskega gledanja na človeka, katerega ocenjuj kot po božji podobi ustvarjeno bitje z merilom kulture sreče in etičnih vrednot. Spoštuj delo, četudi najnižje vrste, bolj kot domišljavo brezplodno inteligenco — in svet se ti bo pokazal v drugačni luči, za kakršnega boš spoznal vrednost doprineseja žrtve.

Kadar boš svojo notranjost tako izoblikoval, da bo vsako tvoje dejanje narekovano od nujnosti notranjega spoznanja, ki bo vedno le odsvit vodilne življenjske ideje čim bolj popolnega, celega kristjana, ki bo, če treba, vzdržal tudi v najbolj neizprosni razmerju do družbe, tedaj se boš šele usposobil za delo v veliki borbi, ki jo bo vodila ideja, ne pa program ali pravila organizacije. Če boš tako v sebi ustvaril celotno osebnost, prežeto in vedno uravnavano po imperativu najvišjega namena, tedaj boš šele spoznal, da ti je poklic kvečjemu lahko sredstvo za doseg pravega namena, in taka osebnost ti bo neomahljivo kazala pot v borbo slovenskega naroda za obstoj in priznanje njegovih naravnih pravic, te bo vezala socialno-etično v skupno borbo z delavstvom za pridobitev pogojev vsaj človeka vrednega življenja in te vezala z religijo v občestvo z vsem človeštvom.

## Viničarji v organizacijo!

Časopis (Delavska fronta, št. 4, z dne 23. I. 1937.), ki naj bi bil delavski, poziva pod rubriko »Viničarski vestnik« viničarje v svojo organizacijo in navaja, da so že vsi stanovi sedanje dobe uvideli potrebo časa, da se organizirajo v svojih stanovskih organizacijah, ki so nekaka opora in zaščita pravic posameznih stanov. Omenja Viničarsko zvezo, o kateri pa pravi, da je v njej organiziranih le do 15% viničarjev in da jo še ti ne poznajo in jo zapuščajo. Mislim pa, da slednja trditev ne bo odgovarjala v vsem resnici.

Viničarska zveza ne nazaduje, temveč obratno, viničarji se vedno bolj zavedajo koristi in potrebe svoje organizacije. Nič se jih ne polašča želja, še manj pa potreba po kakšni

novi ali »pravi« kršč. strok. organizaciji viničarjev, ki bi posvečala večjo pažnjo za pravice in načela, kakor tudi omiko in vzgojo viničarskega stanu. To nalogo že itak vrši dolgo vrsto let »Viničarska zveza«, včlanjena v JSZ, ki je viničarjem tudi priporila sedanji Viničarski red. Zato tu ni nobene potrebe po kaki novi delavski kršč. strok. organizaciji in najsi bi to bila tudi podružnica Strokovne zveze poljedelskih delavcev (zelenih).

Viničarska zveza je ravno tako ali še bolj krščanska kot novo snu-

joča se organizacija, ki je nepotrebna, ker je samo dete razdora in nič več v vrstah viničarjev, ki že imajo svojo »Viničarsko zvezo«, kateri zapajo, ker vedo, da je na pravi poti, da pribori viničarskemu stanu njegove pravice in dostojno življenje, ki mu po božji in človeški postavi pripadajo. — Krepek Anton.

Maribor. V nedeljo, 14. februarja, ob 9. uri v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze (Delavska zbornica, I. nadstropje) za vse letos izvoljene naše delavske obratne zaupnike in namestnike zelo važno predavanje. Da boste mogli svojo zaupniško dolžnost pravilno izvršiti v korist delavstva, ne zamudite te prilike in pridite. Vabimo tudi vse organizacijske zaupnike. — Načelstvo.

## Važno za naše izseljence v Franciji

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja, odsek za zaščito izseljencev, je sporočil s svojim dopisom št. 4299 od 29. jan. t. l., da je francoski zunanji minister predložil parlamentu v ratifikacijo recipročno pogodbo »O delu in pomoči«, sklenjeno med republiko Francijo in

Jugoslavijo. Parlamentu je bila predložena 5. nov. 1936. Upati je, da bo tedaj ta važna pogodba tudi od strani Francije ratificirana. S tem bodo naši izseljenci v marsičem na boljšem tako glede plač kakor tudi ostale zaščite.

## »Delavski koledarček«

katerega je izdala Delavska založba. Cena mu je samo 6 Din. — Ako ga še nimaš, si ga takoj naroči pri svojem organizacijskem zaupniku ali naravnost pri založnici:

**Delavska založba, Ljubljana, Miklošičeva c. 22-I.**

## † Tone Kisovar

Na Jesenicah je nenadoma preminul naš član tov. Kisovar Tone. V nedeljo, 31. januarja, smo ga spremili k zadnjemu počitku. Tovariš Tone je bil zaposlen kot kletar v gostilniški zadrugi v Krekovem domu. Še ko je bil v Prevaljah, se je zelo zanimal za našo strokovno organizacijo in bodril tamkašnje tovariše k delu in vztrajnosti. — Naj v miru počiva! Preostalim naše sožalje!



# Strokovna poročila

## Oblačilno delavstvo

Domžale. Dne 31. januarja smo imeli redni občni zbor. Bil je dobro obiskan. Volitve so odpadle, ker je stari odbor dobil zaupnico. — Volitve obratnih zaupnikov so bile določene za 23. januar. Bila je samo naša lista. Izvoljeni so sledeči štirje zaupniki: kot starešina Laci-jan Ludovik, Vidrgar Anton, Jeshar Angela in Stele Angela.

## Tekstilno delavstvo

St. Vid. Dne 6. februarja smo imeli volitve obratnih zaupnikov v tovarni Beer-Hribnik & Comp. na Brodu. Prvič je nastopila tudi JSZ ter je dobila z 79 glasovi 2 zaupnika, dočim je dobila ne-organizirana lista 112 glasov in 4 odbor-nike. To listo, ki so jo sestavljali prav za prav rdečkarji, je podpiralo podjetje samo ter jo priporočalo delavstvu. Pod-jetju gotovo ni všeč, da se delavci orga-niziramo. Sedaj tu ni bilo nobene orga-nizacije, rdečkarji so vedrili v tovarnar-jevi milosti in si tako lepo zaslužili ru-meno barvo.

St. Vid. Shod delavcev iz Beer-Hri-bnikove tovarne bo v nedeljo, 14. fe-bruarja, ob 9 dopoldne v društveni dvo-rani v St. Vidu. Shod je zaradi zadnjih volitev in postopanja podjetnika nujno potreben in nad vse važen, zato je dolž-nost vsakega zavednega delavca, da se shoda udeleži. Ob našem skupnem na-stopu in trdni povezanosti se bodo raz-bile vse intrige raznih podrepanikov.

Škofja Loka. Volitve obratnih zaup-nikov so za škofovsko predilnico iz-vršene. Ker je bila vložena samo lista, ki jo je predlagala naša skupina, je vo-lilni postopek odpadel. Novoizvoljeni obratni zaupniki so se v nedeljo, dne 31. jan., sestali in konstituirali. Za sta-rešino je bil soglasno izvoljen tovariš Malovrh Franc, za tajnico pa Kovač Min-ka. Priporočamo vsemu članstvu, da se v vsakem oziru obrača na svoje zaka-nite zastopnike v slučaju sporov ali dru-gih nerednosti, ki bi se, ali se dogajajo v obratu. Vodstvo podjetja pa prosimo, da ne vidi v obratnih zaupnikih svoje sovražnike in naj sporazumno z njimi uredi vsa pereča vprašanja. Uvidelo bo, da so dobri obratni zaupniki ter poštena krščanska delavska organizacija več vredni, kakor pa kader nezavednih in zahrbtnih denunciantov in intrigantov. Z vso upravičenostjo pričakujemo, da se bo podjetje odzvalo gornjemu pozivu ter prenehalo z nezakonitimi in krivičnimi odpusti delavskih funkcionarjev.

## Lesno delavstvo

Duplica. V nedeljo, 14. februarja, se bo vršil redni letni občni zbor naše sku-pine ob pol 3 pop. v gostilni Herle na Duplici. Dnevni red bo običajen. Nova točka je ustanovitev podpor. fonda v sku-pini. Dolžnost vsega članstva je, da se obnežnega zbora polnoštevilno udeleži. Dan in ura je primerna, zato vsa druga po-la in izgovore ta dan na stran ter vsi na obč. zbor. Dosedanji odbor bo polagal svoje račune o letnem delu. Izvolilo pa se bo tudi novo vodstvo, ki naj krmari našo organizacijo v bodočem letu k po-rastu in novim uspehom. To popoldne žrtvuj organizaciji, da boš sam odločal o novem odboru, ne pa samo kritiziral, ko bo že izvoljen. Na obč. zbor vabimo tudi članstvo plačilnic Preserje in Sta-hovice. — Odbor.

Preserje. V naši skupini je v zad-njem času vladalo nekako mrtvilo. Ne-kateri delavci so bili mnenja, da jim se-daj, ko so delovne razmere v tovarni s pomočjo organizacije nekoliko urejene, ni treba še nadalje vršiti organizacijskih dolžnosti. Na žalost se med delavstvom še vedno najde kdo, ki ima posebno ve-selje, delati med delavstvom nerazpolo-ženje napram organizaciji. To so tako imenovani nergači, ki znajo sicer dobro kritizirati, a sami niso bili voljni, še

manj pa sposobni za delo v dobrobit or-ganizacije in delavstva. Take nergače bo delavstvo samo izločilo iz svojih vrst, ker se zaveda, da ni delavstvo zaradi or-ganizacije, marveč da je organizacija za-radi delavstva in je treba vse tisto, kar ovira uspešno delo v organizaciji, izlo-čiti. Z novim letom se je naša skupina zopet poživila in se bo usposobila za delo, ki ga mora vršiti v korist delav-stva. Ze dosedaj je naša mlada organi-zacija marsikaj koristnega storila za de-lavstvo v obratu. Delavstvo sicer ne zna vedno pravilno ceniti pridobljenih ugod-nosti, ker tudi težko razume, koliko je treba truda in prizadevanja za izboljša-nje delovnih, zlasti pa plačilnih razmer v današnjih razmerah. Tudi nadaljnji uspehi ne bodo izostali, če bo delavstvo ostalo kompaktno v svoji organizaciji, ki vselej o pravem času stori svojo dolžnost v zaščito gmočnih in socialnih interesov zaposlenega delavstva. Ne smemo pa po-zabiti, da so uspehi odvisni tudi od go-spodarskih prilik, s katerimi mora orga-nizacija nujno računati, če hoče, da ne spravi delavstva še v težji položaj. Mi smo resna in poštena delavska strokovna organizacija in bomo zato tudi vse svoje delo za izboljšanje položaja delavstva tako v tovarni kakor izven tovarne le v tem pravcu usmerjali.

Pri volitvah obratnih zaupnikov, ki so se vršile dne 22. januarja, smo izvolili zaupnike, ki nam dajejo garancijo, da bodo z vsemi svojimi zmoglostmi skr-beli, da se bo izvajala delavska zaščitna zakonodaja in da se bodo izravnavali morebitni spori med delavstvom in pod-jetjem. Izvoljeni so bili sledeči tovariši: Zalokar Miha, Drole Anton, Cerar Franc. Za njihove namestnike pa: Skrijane Ja-nez, Ručigaj Jože in Kobilea Ignac. Za nameščence je bil izvoljen obratovodja Švajger Ernest, namestnik pa Pogačar Jože, delovodja.

Ker smo sedaj pripadali strokovni skupini lesnega delavstva na Duplici, smo sklenili, da si ustanovimo svojo sa-mostojno strokovno skupino in so v ta namen že predložena oblasti pravila. Ko bodo odobrena, se bo vršil ustanovni občni zbor. V delu je tudi nov delovni red, ki se bo po sporazumu s podjetjem in organizacijo v kratkem v tovarni uve-ljavil. Delavci, zavedajte se, da je le v strnjeni vrsti mogoče delati za izboljša-nje našega položaja.

Škofja Loka. Delavstvo tvrdke Hein-rihar in Dolenc opozarjamo na sestanek, ki se bo vršil v četrtek, dne 18. febru-arja, ob pol 6 zvečer v gostilni Starman na Trati. Ta strokovni sestanek je na-menjen predvsem, da se delavstvo pouči o pomenu, potih in ciljih delavske stro-kovne organizacije. Na sestanku bo po-ročal zastopnik JSZ tudi o položaju les-nega delavstva ter delu za izboljšanje delovnih in plačilnih razmer v lesni stroki sploh. Vse lesne delavce vabimo, da se sestanka gotovo udeleže. Zavedaj-mo se, da je le v slogi naša moč.

Iz Škofje Loke. V nedeljo, 21. febru-arja, bo od 9 do 12 v pisarni strokovne skupine oblačilnega delavstva JSZ v Kar-lovski ulici strokovni tečaj za delovanje in poslovanje funkcionarjev organizacije. Posamezne referate bodo obdelovali: Janko Sink: tajniški posli; Alojz Potoč-nik: blagajništvo; Tine Sever: idejno in strokovno delovanje odbora. — Ker bo snov zares praktična in koristna, vabimo zlasti odbornike skupine tekstilnih de-lavcev »Intex«, Trata, in skupine lesnih delavcev Hainrihar, Trata, ter vse tova-riše, ki se za stvar resno zanimajo. — Pridite!

Stahovica. Članstvo se obvešča, da bo občni zbor naše plačilnice Duplica v nedeljo, 21. februarja 1937, ob 2 pop. v hiši tov. Kemperla v Županjih njivah. Poleg poročil odbora, nadzorstva in za-stopnika JSZ se bo tudi izvolilo novo vodstvo za prihodnje leto. Da bo novi odbor imel res vse pogoje, da bo delal v zadovoljstvo in zaupanje vseh, je dolž-nost, da se tudi vsi občnega zbora ude-leže. To bo dan uspehov in računov, zato prav vsi in točno! — Odbor.

Stahovica. Naš dosedanji predsednik tovariš Alpner Valentin je nastopil novo službeno mesto na občini. V imenu član-stva se mu prav iskreno zahvaljujemo za ves njegov trud in požrtvovalnost, ki jo je doprinesel v korist skupine in celot-nega delavstva Stahovice in okolice. De-lal je iz globine krščanske ljubezni do trpečega delavca-človeka. Tovariši Tine! Stoj nam še nadalje ob strani, ker Tvo-jo pomoč in znanje bomo še potrebovali. Ostani zvest idejam JSZ in potrebam de-lavstva, čeravno ne boš med nami v pod-jetju. Skušali bomo hoditi Tvojo pot, bil si nam voditelj in učitelj. Hvala Ti!

Duplica. Neredi polemiziramo v »De-lavski pravici« o stvareh, ko ne vemo, komu so v korist, vendar pa povemo, da bo jasno vsem, kje je resnica.

Tukajšnji sodrugi radi kritizirajo delo naših zaupnikov, seveda zato, ker sami nimajo ničesar pokazati. Radi se postavljajo s korajžo, da so si upali pro-testirati na nadzorno sodišče zaradi plač, hranilnega sklada itd. Kaj pa ste s tem dosegli? Ali plače ali hranilni sklad? Da ga niste tako »zafurali«, bi danes že imeli potrdilo o hranilnem skladu, pa še plače v rokah. Dnevne intervencije naših zaupnikov so dosegle, da so vsaj te pla-če v redu, sedaj ko se nabavljajo les v večjih množinah. Če ne bi bili tako vest-ni in delavski, bi res hranilni sklad iskali drugje, tako pa bomo potrdilo, da smo lastniki podpornega sklada, v krat-kem imeli v rokah. Zaostala plača je tudi obljubljena in jo bomo dobili takoj, čim eden večjih odjemalcev plača bla-go. Ali ste sodrugi k temu kaj dopri-nesli? Še vaše polomije smo popravljali. Čitaj odlok sodišča, glej na dejstva!

Morda ste tudi vi uredili zadevo z OUZD, da bo sedaj red in bo delavstvo, kar je v 20 mesecih preveč vplačalo pri prvi plači, dobilo nazaj, ko pa je jasno in na dlani, da je revizor OUZD prišel v podjetje na željo našega odbora. Ali ste morda vi dali podjetju pismen predlog, kako naj se prepreči 15 dopustov v mi-zarni, ter se je tako tudi zgodilo in so odšli na dupust samo 4 mesto 15? Kje pa je ona vaša delavnost, o kateri ste vedeli toliko povedati pri volitvah? Ali ste morda vi zahtevali, da se slabe plače na žagi popravijo, kar se bo tudi zgodilo. Ali sploh poznate kol. pogodbo? Nič in nikjer se ne zganete v korist de-lavstva, pač pa samo kritizirate. Ali mi-slite, da vam bo to kaj koristilo, če la-žete, da so zaupnika Zorman vrgli iz pisarne? Vas prav gotovo ne bodo, ker v resnih delavskih zadevah intervencij niti ne izvršite. Da, sodrugi, geslo »laži in obrekuje«, nekaj bodo že verjeli delav-ci, se bo nad vami še močno maščevalo. Mislite, če ne gre intervenirat zaupnik z zavihanimi rokavi, pridruženjem in grož-njo, da je že podkupljen in izdajalec. Dejstva so dovolj zgovorna in drugače govore. Vaša vloga med delavstvom je zelo žalostna.

Dajte na vaših sestankih delavstvu nekaj strokovne vzgoje, povejte, kako in zakaj je tak položaj v naši tovarni. Si-cer ga pa še sami ne morete ali nečete razumeti. Delavstvo mečete pesek v oči s poročili mednarodnih vprašanj in do-godkov, dočim se od prvega do zadnje-ga izogibate poročil o položaju v tova-rni. Potem pa se g. Bricej čudi, če so delavci v Podpeči zahtevali Jugoslovan-sko strokovno zvezo. Saj ni čuda, kakšne razmere pa tudi vladajo tam, pa že ob-stoječi ne uredijo najnujnejšega. Tega nikakor ni kriv tov. Bore, kakor vpijete, da hodi razdirat, ampak tisti, ki si ni upal, ali ni hotel urediti ono, kar po ureditvi nujno kriči. Delavstvo se zape-ljati ne da, »farbat« pa tudi ne dolgo.

Za danes dovolj, če pa boste še iz-zivali in se tako nedelavsko vedli, pa drugič še kaj in še več, pa z bolj pod-prtimi dokazi in navedbo imen. Čas je resen in zato je treba resnega dela, ne pa laži in demagogije. Član JSZ.

## Kovinarji

Javornik. V nedeljo, dne 7. t. m., se je vršil članski sestanek naše sku-pine s sledečim dnevnim redom: Poro-čila iz razprav za novo kolektivno pogod-bo in slučajnosti. Tov. Smolej Tone in Bizjak Janez sta poročala, kakšen je se-daj dejanski položaj na razpravah, ki se vrše v Ljubljani. Odločno sta zavrnila vesti, da med strokovnimi organizacijami ni soglasja. Iz poročil je bilo posneti, da je šele sedaj prišlo bolj resno do poga-janj. KID vztraja na stališču, naj se mezde znižajo za 11%. Akordno delo naj bi ne prišlo v kolektivno pogodbo. Gle-de praznikov in dopustov še ni nič go-tovega. Predlog del. zastopnikov za raz-delitev delavcev v posamezne skupine je podjetje vzelo na znanje in se bo o tem sklepalo prihodnje dni. Sestanek je bil še kar zadovoljivo obiskan, vendar bi bilo želeli, da se v tako resnih trenut-kih člani še bolj zanimajo za sestanek in naj pridejo poslušat svoje zastopnike, kateri so poverjeni, da zastopajo našo skupino.

## Rudarji

Laško-Huda jama. V nedeljo, 7. t. m., se je pri Sv. Jederti nad Laškimi vršil občni zbor naše krajevnne skupine rudar-jev. Kljub veliki oddaljenosti nekaterih članov je bila udeležba zelo številna. Poročila o delu skupine so bila vzeta z zadovoljstvom na znanje. Poročala sta tov. Lešnik in Diacci. Zastopnik centrale tov. Rozman je naglašal važnost in po-trebo strokovnega dela. Ob tej priliki smo ustanovili tudi podporni fond. Pri-spevki se bodo začeli plačevati s 1. mar-

## Plenum novoizvoljenih obratnih zaupnikov

Jesenice, 9. februarja.

V soboto, dne 6. t. m. zvečer, so se zbrali novoizvoljeni zaupniki, da si iz-med sebe izvolijo glavnega zaupnika za Jesenice in Javornik.

Plenum je otvoril Ravnik Franc, pozdravil navzoče ter podal poročilo o izidu volitev.

Upravičenih volitev je bilo 2602 in je od teh volilo 2381, to je 90%. Pri vo-litvah je bil stavljen le en predlog in je bil tudi izglasovan od večinskega kluba zaupnikov. Ostali obratni zaupniki JSZ in NSZ so se glasovanja vzdržali. Izvo-ljeni so bili: za Jesenice glavni zaupnik Ravnik Franc, tajnik Čelesnik Joža; za Javornik Znidar Alojz, tajnik Stržisar Viktor.

Pri slučajnostih ni bilo razen nekaj ugotovitev ničesar pripomniti, nakar se je plenum zaključil.

## Naše nove postojanke

Dolnja Lendava. Delavstvo dolnje-lendavskih tovarn se je odločilo organi-zirati v krščanski delavski organizaciji Jugosl. strokovni zvezi. V nedeljo, 7. fe-bruarja, se je vršil ustanovni občni zbor »Zveze delavcev v Dol. Lendavi«. Pra-vila so od oblasti že potrjena in s tem ima ta organizacija pravico, stopiti pred javnost. Mnogim, zlasti pa gotovim rdeč-karjem, to nikakor ni po volji. Zato hujskajo med delavstvom proti naši organizaciji z vsemi mogočimi lažmi in obrekovanji. Delavstvo pa bo sodilo vsa-kega bolj po dejanjih, kakor pa hvalisa-nju, in ni več daleč čas, ko bo večina delavstva pristopila v našo organizacijo. Čujemo, da je mnogim zelo žal, da so se vpisali v rdečo organizacijo, mnogi pa so izprevideli, da od danih obljub še ni-česar za delavstvo storili niso, razen stavke pri Našički, o kateri sami ne ve-do, kako se bo končala. Ker nam gre samo za dobrobit vsega našega delav-stva, želimo, da se ta stavka posreči za delavstvo, saj take plače kot so tu, sploh plače niso. Toda bojimo se, da ta stavka ni bila v pravem času začeta. Da bi se podjetje prisililo k povišanju mezd za-radi pomanjkanja drv, sedaj v zimskem času, se nam zdi nekoliko naivno. Tako podjetje, kot je Našička, ima svoja ležišča lesa in drv na raznih krajih ter more takoj poslati kakšen transport v Dolnjo Lendavo. Mi smo mnenja, da bi bil bolj-ši čas za stavko, kadar podjetje dobi večje naročilo in ko imajo delavci še kakšna druga sredstva za preživljanje kot samo golo mezd, ki jo tu zaslužijo. Obstoja slutnja, da je ravno sedanji čas za stavko najbolj neprimeren.

Na lepo uspelem ustanovnem občnem zboru je govoril tudi domači župnik g. Bakan Stefan, katerega glavna za-sluga je, da se je ta organizacija tu oživila. Izvolil se je zelo agilen od-bor, ki nudi vse jamstvo, da bo organi-zacija napredovala. Ker ta odbor tvorijo sami delavci, je zopet dokaz, da smo res delavska organizacija in da je vse to, kar obrekujejo proti nam rdeči hujskači, le gola laž in demagoško. Tovariši in tovarišice, ki ste krščanskega prepriča-nja, vsi v Jug. strok. zvezo! Pokažite svojo zvest in tudi pogum povsod in pred vsakomer. Jugosl. strokovno zvezo je zastopal tov. Rozman Peter iz Maribora, ki je dal navzočemu delavstvu po-trebne smernice za delo.

## Poročila krajevnih skupin KDM

Celje. Važno! V nedeljo, dne 14. fe-bruarja t. l., bo imela MZ v Celju svoj redni 3. občni zbor. Isti se bo vršil v lokalu JSZ ob pol 9 dopoldne. Pozivamo članstvo, da se udeleži zbora v polnem številu! — MZ.

cem t. l., in sicer po 5 din na mesec. Predlog za ta fond je bil soglasno spre-jet in bo zato za vse člane skupine ob-vezen. — Po poročilih se je razvila ži-vahna debata, v katero so posegali na-vzoči tovariši. — Letos praznuje naša skupina 15 letnico svojega obstoja. Nič lepše nismo mogli proslaviti tega jubi-leja, kot da smo ustanovili podporni fond, ki nam bo na razpolago, kadar bo kdo od tovarišev bolan ali brez dela.

Trbovlje. Zaradi raznih tehničnih za-prek se redni letni občni zbor naše strok. skupine rudarjev v Trbovljah, ob-javljen v zadnji številki »Delavske pra-vice«, preloži na pozneje. Datum bomo še pravočasno objavili v »Delavski pra-vici«. Predsednik.

Črna. Članski sestanek »Strokovne skupine rudarjev« bo prihodnje nedeljo, dne 14. t. m., ob pol 10 dopoldne v pro-storih Osolnika Janeza. Člane pozivlja-mo, da se sestanka polnoštevilno ude-leže. Ob tej priliki lahko poravnajo čla-narino. — Odbor.

## Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 22/1 • Ne frankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva c. 22/1 • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka čkovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1.— • Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrti leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—, za celo leto Din 40.—, za inozemstvo stane mesečno Din 7.—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice: S. Zumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čec



## Volitve delavskih zaupnikov v Mariboru

Pogosto slišimo in beremo, kako deviška je zemlja naše Jugoslavije zaradi njenih še skoraj nedotaknjenih ogromnih naravnih bogastev. V primeru k temu moramo podčrtati, kako bolj deviški so še danes vsi njeni delovni stanovi, kar se tiče njihove samozvesti, odločne in še nevzbujene volje, braniti in uveljavljati svoj delavski stan. Prav posebej še to pred vsakim, zlasti inozemskim velekapitalistom, ki prihaja k nam le iz razlogov, da sebe okoristi na račun naših naravnih bogastev in naših delovnih sil.

Velik del delavstva vseh strok je nesposoben za borbo, v kateri bi mogel uveljaviti pravične plače in svoje zakonite pravice. Vsega se boji in nad vsem obupava (tudi nad samim seboj), se plaho ozira naokrog ter nima sploh nobene delavske smeri, zlasti tu v našem Mariboru. Eno mu je svojško: zna se slepo klanjati vsakemu in pri tem niti ne vpraša, kdo je prav za pravisti, ki se mu klanja. Kdor zna bolj uganjati z delavskim imenom demagogijo, bolj mu veruje in tudi sledi, čeprav pri tem zavestno čuti, da ne bo prav. Seveda ti delavci niso strokovno organizirani. Sicer čutijo krivico in vedo, da se za to življenje morajo sami boriti. Ne vedo pa, da imajo tudi pravico do življenja in da so dolžni iskati potov, kako si to življenje izboljšati. Lahkomiselno vstopajo v tovarne in pri tem nikdar ne vprašajo, kolika jim bo plača, kakšni delovni pogoji. Gredo kakor slepec in mutec, ki z iztegnjeno roko molče sprejema samo to, kar mu kdo iz dobre volje daje in dajati hoče. Če se jih le pusti preko praga tovarne, da smejo tam garati in se nazivati tovarniški delavec, so s tem že vsi srečni. Strokovna organizacija, delavska skupnost, delovno pravo, delavski zaupniki itd., vse to je takim delavcem nepoznano in zato brez pomena. Kako se o tem izjavlja podjetnik, obratovodja ali kak mojster, to je za nje odločilno. Ako tu pravijo: ne trpimo delavske organizacije, tedaj je v dotičnem podjetju tudi ne bo, ako kdo osvrkne po delavskih zaupnikih, se že vse trese in boji biti pravi delavski zaupnik. Za večino mariborskega delavstva je najbolj usodno to, da ne pozna idejnih razlik obstoječih delavskih organizacij. Zato tudi ne vedo, h kateri organizaciji po svojem pravem pričanju pripadajo. Naš delavec, ki je po večini z dežele, po svojem pričanju ni nikoli marksist, še manj pa fašist. Tudi tukaj nimajo svoje samostojnosti in tako podležejo vplivom in demagogiji tistih, ki so v svojih metodah najbolj kričavi in brezobzirni in v agitaciji najbolj nesramni.

V takem vsega obžalovanja vrednem delavskem ozračju so se vršile letošnje volitve delavskih obratnih zaupnikov po mariborskih podjetjih. Poštena strokovna organizacija mora biti tu hujši boj proti delavski nezavednosti in zapeljanosti, kot pa boj za delavčevo pravico. To zlasti, ker se še vedno čuti odjek nesmiselne rdeče tekstilne stavke prošle jeseni. Značilno pri tem je dejstvo, da so ženske delavke veliko bolj razumne od moških delavcev. Če bo šel razvoj v tem pravcu dalje, bodo ženske v vseh večjih tovarnah kmalu izpodrinile moške obratne zaupnike ter si tako prisvojile ves vpliv na delavsko gibanje in delavsko strokovno organizacijo. Torej bo tudi tu ženska vzdržala tri vogale delavske časti in samozvesti, moški pa samo

# Nomeščene

## Nadaljevanje poročila z občnega zbor nameščenske zveze

Tov. tajnik je sicer kratko, vendar pa jasno in pregledno podal poročilo o delu nameščenske centrale. Če primerjamo to poročilo z lanskim, smo z uspehom lahko zadovoljni.

### TAJNIŠKO POROČILO

Polni optimizma, lepih načrtov in volje do pravega organizacijskega dela smo po zadnjem občnem zboru naše nameščenske organizacije prišli za delo.

Številni načrti, predvsem kako pridobiti organizaciji tistega razmaha, katerega smo spričo nastajajočih razmer nujno potrebovali, so z agilnim in nesebičnim delom sedanjega odbora pričeli dobivati videzen izraz v naraščanju članstva, tako v Ljubljani kakor tudi izven nje. Posebno vidno in razveseljivo je naraščanje članstva v Mariboru, in sicer tako, da je nastala potreba po formaciji podružnice, katere je na pobudo odbora centrale bila tudi ustanovljena. Jamstvo za prosoje te naše podružnice nam nudi v polni meri sedanji odbor, ki si je tudi zadal nalogo, da predvsem dvigne število članstva.

Načrti, da tudi v ostalih mestih Slovenije osnujemo podružnice, so bili zaenkrat neizvedljivi predvsem zaradi tega, ker se je od različnih strani nasilno trgalo članstvo od naše organizacije, oziroma se je na različne načine oviral razvoj naših skupin. Vendar moram pripomniti, da se kljub vsem oviram naše članstvo, posebno izven Ljubljane, krepko drži svoje stanovske organizacije.

S potovanjem tov. predsednika na kongres Internacionala v Karlove Vary so se poglobili stiki tudi v tej smeri. Posebno je utrdilo medsebojno vez bivanje glavnega tajnika Internacionala tov. Serrarensa v Ljubljani, ki je večji del svojega časa posvetil razmotrivanju razmer nameščentva Jugoslavije oz. Slovenije. Preteklo poslovno leto smo sodelovali v vseh važnejših akcijah, tičočih se nameščentva, tako pri razširjenju pok. zavarovanja, pri reorganizaciji bolniškega in nezgodnega zavarovanja itd. Pri vseh takih prilikah smo ponovno poudarjali nujno potrebo slovenskih nameščencev po izboljšanju materialnega in moralnega položaja.

Svojemu članstvu smo v več primerih nudili pomoč v različnih sporih, predvsem z delodajalci. Bolnim in brezposelnim članom smo v dokazanih primerih potrebe nudili pomoč tudi v gotovini, to je iz sredstev podpornega sklada.

Delavnost odbora v preteklem letu potrjuje tudi število sej, ki jih

enega. S tem se nam morda obeta drugačna in boljša doba, da bo zlasti za mariborsko desetisočglavo delavstvo prišlo novo vstajenje iz dosedanjega mrtvila. Nova doba in novi ljudje, zlasti delavski zaupniki, ki bodo na razvalinah rdečega marksizma in plavega fašizma, ki je dosedaj precej let temu delavstvu zamagljeval jasen pogled, ustvarili nov delavski pokret in pomnožili vrste resnično prave delavske organizacije Jugoslovanske strokovne zveze. Rezultati letošnjih zaupniških volitev nam kažejo, da bo tako. Zato tovariši in tovarišice izpod belega zastave: Vsi korajžno naprej in samo naprej! Naš čas prihaja, pripravimo se zanj!

R. P.

je bilo 34. Seje so se vršile vsak ponedeljek ter je bila udeležba od strani odbornikov skoraj vedno popolna. Vedno je vladalo med odborniki, tako pri rednih sejah kot pri različnih razgovorih, soglasje. Pri reševanju dopisov, katerih smo v preteklem poslovnem letu prejeli in odposlali 147, je vedno sodeloval ves odbor. Z našimi delegati pri Pok. zavodu in TBPD v Ljubljani smo bili vedno v stikih, tako da smo bili vselej informirani o stanju zavodov, na katerih so zainteresirani naši člani.

V kolikor nam ni bilo mogoče izpeljati zamišljenih načrtov, ni toliko krivda odbora kot okoliščin, v katerih smo preteklo leto bili primorani vršiti organizacijsko delo. Vse mogoče ovire, ki so nam zastavljale

## Lep občni zbor strokovne skupine oblačilnega delavstva v Škof i Loki

Na svečnico, 2. febr., se je vršil IV. redni občni zbor strokovne skupine oblačilnega delavstva v Škofji Loki. Vršil se je v veliki dvorani Društvenega doma ob 10. uri dop. Jugosl. strokovno zvezo je zastopal tov. Pestotnik iz Kranja. Sledila so poročila odbornikov, iz katerih je bilo razvidno, da je odbor v preteklem letu izvršil v polni meri svojo nalogo. Nadzorni odbor je predlagal odboru razrešnico s pohvalo. Tovariš Pestotnik je v svojem govoru poudarjal potrebo po delavski vzajemnosti, potrebo po ljubezni do bližnjega ter uveljavljanje gesla »eden za vse, vsi za enega«. Vse to pa najdemo v naši matični Jugosl. strokovni zvezi, ki je upravljana in vodena po tovariših, ki od dela nimajo nobenih lastnih koristi; pri vsem njihovem delu jih vodi le ljubezen do delavcev trpinov. Ker rešujejo slovensko delavstvo pred pogubnim materializmom, zato se sipa nanje ogenj in žveplo. Poudarjamo, da ostanemo krščanski strokovničarji pod okriljem Jugosl. strokovne zveze, katero je ustanovil naš veliki Slovenec dr. J. E. Krek. Ne bomo pa podpisali tistih stremuhov, ki bi radi priplezali po delavskih hrbtih do boljših položajev. Za svoj govor je bil tov. Pestotnik burno aplavdiran. Naš duhovni vodja, rektor uršulinskega samostana g. V. Demšar, se občnega zbora ni mogel udeležiti zaradi zlate poroke njegovih staršev, katerim tudi delavstvo škofjeloškega okraja iskreno čestita in jim kliče še na mnoga leta. Poslal pa nam je pismo, katerega zaradi njegove lepe vsebine v celoti prinašamo.

Skupini oblačilnih delavcev v Škofji Loki!

Na Vaše prijazno vabilo, da bi se udeležil občnega zbora Vaše skupine, žal moram odklonilno odgovoriti, zakaj prav ta dan sem nujno zadržan, ko v domači družini obhajamo zlato poroko svojih staršev. Pa pismeno sprejmite, prosim, par misli v pozdrav in bodrilo! V preteklem letu — kot mi je znano — ste v marsičem zopet napredovali. To pri izboljšanju svojega položaja, kolikor je v teh razmerah mogoče doseči, ker se morajo tudi manjša podjetja boriti s konkurenco. Z izboljšanjem stanja v podjetju pa ima tudi delavec pravico do izboljšanja svojega položaja, kar je gotovo pravično! Res pa je, da ste marsikateri bili več ali manj časa brez pravega zaslužka, pa se je pri nekaterih pokazala hvalevredna prava stanovska vzjemnost, ki je privoščila od bornega

razvojno pot, in boj za samostojnost naše nameščenske organizacije, so zahtevale v gotovih primerih dvojno silo, da smo obdržali to, kar smo do tedaj imeli. Predvsem smo tu dolžni kremenitosti in značajnosti našega članstva, ki je pokazalo ob takih prilikah svoje zaupanje v stanovsko organizacijo, veliko hvaležnost in občudovanje.

Bodočemu odboru, trdno naslonjenemu na svojo matico Jugosl. strokovno zvezo, pa želimo, da bi imel pri svojem delu za dobrobit nameščentva čim več sreče in božjega blagoslova.

Nato je podal poročilo tov. blagajnik, iz katerega je razvidno, da tudi v tem pogledu vlada disciplina med člani napram organizaciji.

In tako je tudi prav! Brez sredstev ni napredka, in kar je glavno, neodvisni smo, kar je naše načelo.

Naj živi neodvisna nameščenska strokovna organizacija!

zaslužka še drugim. To je lep sad prave krščanske ljubezni, ki jo sv. oče imenuje tudi socialno ljubezen. To moram prav z veseljem poudariti, obenem pa tudi jasno povedati, da je to dolžnost vsakega delavca in delavke v svojem poklicu, kakor je dolžnost drugih v drugih poklicih. Toda ravno delovno ljudstvo v tem oziru zmore drugim sebičnejšem odpirati oči, kako je treba krščansko ljubezen tudi v dejanju izvrševati. Ob enem se z Vami veselim tudi kulturnega napredka, ki ga sprejemate pri nemškem tečaju, katerega Vam požrtvovalno vodi, res prav iz krščanske ljubezni do Vašega stanu, gđc. Albertova Zlatka. Le to je gotovo njena največja želja — kakor tudi moja — da bi si pri tem tečaju kar najbolje izpopolnili v jeziku, ki je važen v našem vsakdanjem življenju. Končno pa še eno stvar: Gotovo ste že sami večkrat opazovali v življenju in morda v svoji najbližji okolici, kako se čutijo nasprotniki katoliškega delovanja nekako dogovorne eden napram drugemu, če gre napadati kaj krščanskega, dasi morda posamezni v srečo tako ne mislijo, pa že zaradi tega, češ figovec si in zanič, začne ovirati katoliškemu življenju in gibanju kjerkoli. Poglejte komuniste, ki so znali izrabljati za svoje temne namene celo na videz najboljše katoličane in katoličanke — kar povejmo — tudi delavke s stališča stanovske vzajemnosti. Sebe pa znajo oprati, ko so drugi zanje garali in še garajo! — — — To hočem s tem povedati, da se morate čutiti za svoje katoliško delavsko gibanje samostojne in odgovorne napram svoji vesti, po kateri Vam Bog-Stvarnik sam govori. Le po tej poti boste mogli kaj pripomoči k res zdravemu delavskemu gibanju, ki more le v krščanstvu najti svojo rešitev. Če se drugi morda za zmoto in slabo čutijo odgovorne ne vem pred kom — morda le samo pred izzivajočo besedo ali bajonetom — temelji Vaša odgovornost za pravo krščansko strokovno delo Vašega stanu vse bolj globoko in je naravnost vzvišeno, če ga prav razumete. In Bog daj, da bi ga v bodočem letu še vse bolj razumeli, za kar Vam želim kar največ božjega blagoslova!

Pozdravljeni in Bog z Vašim delom!

V. Demšar, rektor.

K besedi se je oglasil tudi tovariš Sever, ki nam je pokazal nekaj misli in smernic za bodoče. Sledile so volitve novega odbora. Izvoljeni so po večini stari borci, in sicer: Sever Valentin, Šink Janko, Kanič Stanko, Jenko Karel, Piškur Andrej, Ramovš Janez, Potočnik Alojz, Polene Leopold, Malovrh Alojz, Fojkar Ant. in Franko Marija. Po izvršenih volitvah in živahni debati je tov. Ramovš zaključil lepo uspeli občni zbor. Graje pa je vredno zadržanje tovarišev in tovarišic, ki se občnega zbora iz malomarnosti niso udeležili.



# Doma in po svetu

Izjavo o zunanji politiki, katero zasleduje sedanja vlada, je podal zunanji minister dr. Stojadinović v finančnem odboru o priliki pretresa proračuna zunanje ministristva. Izjava je s svojo odločno jasnostjo vzbudila splošno pozornost doma in drugod. Dr. Stojadinović je med drugim dejal, da ga zelo veseli dejstvo, da so poslanci brez glasovanja sprejeli za 500 milijonov povečani proračun vojnega ministristva — vsi, ne glede na politično usmerjenost. S tem so pokazali na »dolžnosti vojske, da čuva državno mejo na zunaj in da varuje notranji socialni red ter red in mir v državi in da stoji za vsako legalno vladno, ki pride rednim putem na to mesto. Poudarjam pomen vojske zato,« je dejal, »ker je važen faktor v naši zunanji politiki, ker je to armada enega in pol milijona najboljših borcev v Evropi. Prav zato pa moramo biti oprezní v tem, kadar bomo vrgli ta faktor na tehtnico in je treba opreznosti, da se to ne bo zgodilo predčasno in da naša vojska ne bo orodje v rokah nekega drugega, ampak v rokah našega naroda in naših življenjskih interesov. Pri tem pa je treba še poudariti: čeprav se pripravljamo na vojno, je in bo naša zunanja politika miroljubna, ker naš troimeni narod ve, kaj je vojna. Miroljubni pa smo tudi zato, ker ne zahtevamo ničesar tujega in ker smo v okviru današnjih meja ustvarili naše narodne ideale. — Mi smo zvesti člani Zveze narodov, ustanove v službi miru. Z Romunijo in Češkoslovaško tvorimo drugo ustanovo v službi miru, miru v srednji Evropi; mala antanta je garancija naše meje napram severnemu sosedu. Tretja mirovna ustanova je balkanska zveza; njen edini smoter je ohranitev miru na Balkanu. Zadnje dni pa smo sklenili večno prijateljstvo z državo, s katero smo se trikrat zapletli v krvave vojne, z bratsko Bolgarijo. Ta sporazum so odobrile vse ostale balkanske države in Češkoslovaška. Na to našo mejo gledamo lahko sedaj brez bojazni. — Najbolj zanimiv je izmed številnih sosedov naš sosed na zapadu — kraljevina Italija. Ona ima razloge in interese, da živi z nami v razmerju dobrega sosedstva. To tudi mi želimo. Uradno smo bili obveščeni, da je sporazum o priznanju obstoječih meja v Sredozemskem morju med Anglijo in Italijo spoštoval tudi meje Jugoslavije; ker ta sporazum v polni meri upošteva interese Jugoslavije, ga pozdravljamo. — Mussolini nam je v Milanu ponudil roko v spravo in nobena naša vlada ne bi smela odbiti te ponudbe. Mi bomo počakali, da besedam slede še dejanja, potem pa bomo brez obotavljanja sklenili prijateljski sporazum. — Jugoslavija je balkanska in srednjeevropska država. Naš interes pa: da smo na Balkanu med prvimi in ne zadnji v Evropi. — Poleg starih zaveznikov, katere smo si vse ohranili, pa smo pridobili novega veli-

kega prijatelja — Anglijo. Stiki z njo so dobri in pristrani kot še nikoli. — Mi se zelo dobro razumemo tudi z Nemčijo in v zadnjem času smo zelo dobri tudi z Italijo, tako da nas cenijo vse države v Evropi. — Mi vodimo tako politiko, da se nikomur ne zamerimo in da pri tem ostanemo zvesti svojim starim prijateljem. Jaz ne vodim niti germanofilske (Nemčija), niti frankofilske (Francija), niti anglofilske (Anglija), niti italofilske (Italija), ampak jugofilske politiko. Naša politika je politika za Jugoslavijo, moj ideal je Jugoslavija, druge zunanje politike ne poznam in je nočem poznati.

**Trgovinski zakonik** je narodna skupščina v načelu sprejela s 150 proti 39 glasovom. Več vladnih in opozicijskih poslancev je rajalo osnutek, češ da ne odgovarja našim gospodarskim razmeram, posebno da ne odgovarja prilikam v krajih z zaostalim gospodarskim razvojem.

**400 delavcev** »Šipada«, velikega državnega lesnega podjetja v Bosni, je stopilo v stavko. Zahtevajo zvišanje plač na višino pred uvedbo sankcij.

**O zdravstveni politiki** je govoril pred finančnim odborom min. Cvetković. Veliko preglavic dela našemu življu tuberkuloza. Higijenska služba je po izjavi g. ministra dobro organizirana. Stanje bolnišnic pa je zelo slabo. Minister je proti temu, da se grade nekeke okrajne bolnišnice. To je bila dosedanja politika, ki se mora izpremeniti. Treba je graditi velike centralne bolnišnice, po deželi pa naj bi imeli ambulante. V državi je skupno 21.162 postelj. Na 1000 ljudi jih pride po banovinah: dravska 2,68, savska 1,74, vrhaska 0,37, primorska 1,36, zetska 0,97, drinska 1,64, donavska in Belgrad 1,84, moravska 1,23, varždarska 0,76. Potrebovali pa bi 70.000 bolniških postelj po današnjem stanju bolezni. Gradimo bolnišnice v Ljubljani (?), v Skoplju, v Splitu in v Nišu. — **O delavskih vprašanjih** je dejal minister: Imamo dobre socialne zakonodaje, ki pa se ne izvaja. V pogledu delavskih mezd vlada zadnja leta tako nesorazmerje med kapitalom in delojemalci, da se ne da z nicemer opravičiti. Strašno nizki zaslužki, ki se dajejo ljudem, in izkoriščanje, ki se je vršilo do sedaj, nam nalagajo, da ustvarimo tu neko ravnotežje. Od 651 tisoč zavarovanih delavcev jih je imelo dnevno mezdo do 20 din 330.452, od teh pa 86.500 celo samo do 8 din na dan. — Življenjski minimum za samca je 630 din mesečno, za 4 člansko družino 1500 din. 330.000 delavcev pa zasluži pri nas samo 350—390 din mesečno. Zato bomo te dni izdali uredbo o najnižjih mezdah. Od 392 stavk jih je bilo v preteklem letu 315 čisto gospodarskega značaja; 272 je bilo uspešnih. V tej čisto gospodarski borbi delavcev je zavzela vlada stališče opazovalca, ne dopuščajoč, da se v to gospodarsko borbo zanaša politika. — Tujcev je pri nas zaposlenih na nedoločen čas

# Volitve za bratovsko skladnico

Javornik, 8. febr.

Volitve delegatov za krajevno bratovsko skladnico na Jesenicah so razpisane za dne 27. februarja 1937. Volilo se bo 91 delegatov in ravno toliko namestnikov. Ker je po odločbi ministristva za socialno politiko KED na Jesenicah in Javorniku samo eno podjetje, se bo ravno tako volilo kot pri volitvah obratnih zaupnikov. Za Savo bo volišče v tov. kazini, za Javornik v veži kopališča. Volilni imenik bo razgrnjen v obeh tovarnah na običajnem mestu. Pravico voliti ima vsak delavec, ki je v volilnem imeniku. Vsak naj se prepriča o tem, ali je vpisan v volilni imenik. Volilo se bo po kandidatnih listah, kakor pri volitvah obratnih zaupnikov. Vsak volilec dobi toliko glasovnic, kolikor bo kandidatnih list. Glasovnico, za katero kandidatno listo glasuje, dene v kuverto, vse ostale raztrga in jih na volišču vrže v zato pripravljen koš, ki mora biti

32.000, od tega je 12.000 ruskih beguncev. — Izselilo se je v zadnjem letu iz naše države 12.000 oseb, vrnilo se jih je pa 4000.

**700 rudarjev** v premogovniku črnega premoga Zarandol blizu Raške je ustavilo delo z zahtevo, da se zvišajo akordne postavke in da se jim dajo prosta stanovanja, katera so morali dosedaj plačevati 200—250 din mesečno. Plače so strahotno nizke. Podjetje je obljubilo dati poročenim 4 din, samcem pa 2 din dnevno za stanovanje, a rudarji niso mogli pristati, ker bi se jim beda prav nič ne omilila, in vztrajajo v stavki.

**O revoluciji v Rusiji** so poročali prejšnji teden nemški in italijanski uradni poročevalski uradi. Izkazalo se je, da vesti niso bile točne. Seveda tudi v Rusiji ne lete ljudem pečeni golobje v usta in niso vsi z vsem zadovoljni, ker morajo tudi tam dihati zrak in kuhati z vodo. V romunskem parlamentu so zahtevali opozicijski poslanci preukrinitve romunske zunanje politike. Zahtevajo naslonitev na Nemčijo in Italijo, proč od bloka Francija-Ceškoslovaška-Rusija. — Zahtevali so od zunanje ministra, da pove, kako je z Rusijo. Le-ta je izjavil, da se z Rusijo ne vrše nobena pogajanja in se tudi ne nameravajo. Poslanci so ostro napadali bivšega zunanje ministra Titulescu, ki je hotel skleniti z Rusijo pogodbo o medsebojni vojaški pomoči za primer, če bi kdo napadel Rusijo ali Romunijo. Titulescu pa je pred meseci padel in ž njim njegove politične zamisli. — Poslanec Šejkaru je kritiziral

tako urejen, da se ne vidi vanj. **Volitve so tajne.** Barvo glasovnic za posamezne kand. liste določi volilni odbor v sporazumu s predstavniki list. To bi bilo glavno, kar mora vedeti vsak volilec. Kar bo še važnega, bo vsak član dobil informacije pri funkcionarjih organizacije ali pa v »Del. Pravici«.

Kaj je sedaj naša dolžnost?

1. Gledati moramo, da bo vsak naš član volil, in to listo JSZ.

2. Da bo vsak na svojem mestu in se točno ravnal po navodilih, ki jih bo dobil.

3. Vsak naj vse napade odločno zavrne.

4. Vsak naj se zaveda, da so te volitve velikega pomena, zato ni vseeno, kdo bo izvoljen in kdo bo odločal v tej delavski instituciji.

Tovariši! Vsi na delo, da pridemo iz tega boja bolj častno kot 30. januarja. Bojazljivcev in omahljivcev ne sme biti v naši sredi.

romunsko politiko v sklopu Male antante in zahteval spremembo po zgledu Jugoslavije. Dejal je, da sedaj v Mali antanti samo še posreduje med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Romunija se trudi, da reši solidarnost Male antante in pri tem žrtvuje svoje lastne koristi. Govornik se je divil »robustni realnosti jugoslovanskih šefov zunanje politike, ki imajo pred očmi v prvi vrsti koristi svoje države in se ne zanašajo na sentimentalne obveznosti.

**Turški zunanji minister dr. Ruždi** Aras se je v Milanu sestal z italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano. Razpravljala sta o tem, kako se bo Italija priključila sporazumu o morskih ožinah, ki je bil sklenjen, ko je bila Italija zaposlena v Abesiniji. Pristop k temu sporazumu je Italija obljubila Angležem z gentlenskim dogovorom. Italijansko časopisje je pri tej priložnosti naštevalo še razne druge neresene in viseče zadeve in interese, katere ima Italija s Turčijo. Po teh vesteh bo Italija zahtevala med drugim v večjih turških mestih za tamošnje Italijane svobodne italijanske šole. Za italijanske misijonarje bo tudi izposlovala svobodo misijonskega delovanja v vsej Turčiji. — Dr. Aras je dan po tem sestanku prišel v Belgrad in tam razpravljaj z dr. Stojadinovićem.

**Proti češkoslovaškemu poslaniku v Romuniji, Janu Sebi,** so dvignili velik hrup zavoljo njegove knjige »Rusija in Mala antanta«. V tej knjigi, tako pravijo, se ne izraža dostojno o romunskem dvoru, narodu, vladi, vojski itd. Poslanik Seba je odpotoval v Prago, da poroča vladi. Iz francoskih in češkoslovaških virov se čuje, da izvira ta gonja proti poslaniku iz palače poslaništva neke države v Bukarešti. Pri tem se tudi poudarja, da je »škandal« izbruhnil prav v trenutku, ko bi se morala začeti realizirati velika dobava vojnega materiala za Romunijo iz češkoslovaških tovarn.

## To in ono

**Iz Škofje Loke.** Naš tovariš Miha Škrlič se je poročil z gđ. Julko Javornikovo. Tovariš Škrlič se je zlasti na prosvetnem polju mnogo udeleževal in naša skupina na novi življenjski poti iskreno želi zdravja, sreče in božjega blagoslova.

**Vir.** Poročila se je tovarišica Kati Orehek, blagajničarka strokovne skupine tekstilnega delavstva na Viru pri Domžalah, s posestniškim sinom Ivanom Pirnatom. Mlademu paru želimo obilo sreče in božjega blagoslova na novi življenjski poti!

**Jarše.** Na pustno nedeljo se je poročila članica Grbec Francka iz Rodice z mojštrom g. Badnerič Jožefom iz Jarš. Mlademu paru želimo obilo sreče na novi življenjski poti.

## Kolesa

emajlirana v ognju — najboljše in najceneje samo

**JOŽKO HORVAT**  
Ljubljana,

Poljanska cesta 69 (pri klavnici).

## Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley  
Poslovenil Radej Ciril

»Hočeš jajce, Janko?« je spregovoril veselo. Deček je pokimal.

»Pa tudi malo marmelade,« je pristavil.

»O, to je pa atek prinesel zase,« je dejala žena.

»No, le naj ima, naj pokusi marmelade,« ji je prestrigel besedo mož.

Nalil je polno skodelico čaja in prilil mnogo mleka. Svoj delež je vedno izlil v Jankovo skodelico. »Popij tole, jaz pa ti medtem skuham jajce! Ali hočeš še ti eno skodelico, mama?« Žena je pokimala, on pa je nalil mleka v njeno skodelico in nasipal vanjo sladkorja, nato ji je dolil še mleka. Žena ne bi hotela piti, če bi ji najprej nalil gostega čaja v skodelico.

Ko je Jankec pozajtrkoval, je zaprosil očeta: »Atek, obleci me! Rad bi se šel igrat.« Izmuznil se je materi s kolen in oče mu je začel slačiti nočno srajco. Ženi se je obraz zresnil. »Čas je že, da bi se znal sam obleči. Pusti ga, naj poizkusi. Ti ga hočeš oblačiti tako dolgo, dokler ne zraste v moža!«

Oče in sin sta za hip prenehala s svojim opraviлом. Janko je proseče gledal očeta v oči. Oče je sedel nazaj na svoj stol. »Le poizkusi, dečko moj!« mu je prigovarjal. »Da veš, nekaj časa ti bo trda šla.«

Janko se je izkobil iz svoje spalne obleke in zlezal v svoje kratke hlači, ki mu jih je podal oče. Preden si jih je zapel, je tipal in grabil s svojimi drobnimi prsti vse naokrog. Pritajen, obupen krik se je izvil otroku iz grla. Moral je počivati, tako se je zmučil s svojim delom. Zopet je dvignil svoje svetle

oči proti očetu, hoteč reči: »Saj vidiš, da ne morem!«

Tedaj pa je materin glas rezko presekalo otrokovo vzdihovanje. Dejala je Janku:

»Ne, ne, očka ti že ne bo pomagal. Saj nisi več tako majhen. Nekateri dečki se znajo že obleči, pa so stari šele štiri leta!«

Ivan je stopil na vrt. »Za Boga! Kar ubil bi jo,« si je mislil. Ne, da ne bi imela žena prav. Imela je prav. Toda ob tem dogodku z malim Jankom se je Ivan v dno duše zavedel, kako daleč je prišlo z njim. To spoznanje ga je zapeklo in se mu kot žareč pečat vtisnilo v srce. Zanj ni mesta na svetu, on sploh ni več on, marveč nihče. Ko bi imel delo, bi pomagal Janku, da se obleče. Smehlja se bi mu pomagal in dražil svojo ženo z zbadljivimi besedami. Res da žena ni bila nasproti njemu prostaka, vendar so se mu zdele njene besede nekaj ultimata, kot da bi imela ves svet za sabo. Pa saj ga je tudi imela. Že nekaj kratki poprej je mož skušal določiti nekakšne smernice, po katerih bi se ravnal in tako najmodreje postopal z ženo. A žena mu je takoj povedala, da morajo žene tistih mož, ki imajo delo, voditi gospodinjstvo. Dodala je: »Tako kot one, znam gospodinjiti tudi jaz.« A še nekaj drugega je bilo: ko bi imel delo, bi ne bilo treba na dolgo sklepati in se posvetoovati, ali naj kupita to ali ono. Brez pomišljanja bi kupila to in ono. Padel je globoko pod nivo, na katerem je stal kot eden izmed tisočeri, ki delajo. Padel je in odkar je padel, še ni vstal. Vedno, kadar so mu vrele take misli po glavi in kadar so ga navdajala takšna čustva, je pohitel na kak miren kraj. Tamkaj je v tišini začel preklinjati sam sebe. Obetal je sam sebi, da se bo začel krepko prerivati skozi življenje, brž ko postane zopet človek. Če mu pa kdo stopi na pot, pa najsi bo to tudi njegova žena, naj pripiše posledice samemu sebi.